

РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Григор
Олег Олександрович

Сучасні виміри дипломатії в умовах конфліктних і кризових ситуацій

УДК 165.811:316.652.2
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-2-79-84>

Григор Олег Олександрович,
кандидат наук з державного управління,
доцент,
ректор Черкаського державного
технологічного університету
бульв. Шевченка, 460, Черкаси, Україна

Актуальність дослідження тематики дипломатії очевидна у контексті політичних закономірностей і тенденцій розвитку кожного суспільства. Незалежно від того, йдеться про розвинуті демократії, частково вільні суспільства чи автократії, саме ефективна дипломатія нині формує перспективи та майбутнє цивілізованого співжиття людей. Бути громадянином сьогодні означає обов'язок не лише перед батьківщиною, але й перед глобалізованим світом, пов'язаним мережею спільних труднощів і перспектив. Сучасні міжнародні відносини зазнають глибоких трансформацій, разом з тим змінюється також і багатосторонньо пов'язана дипломатія. Дипломатичні місії, які раніше були основним напрямом діяльності зовнішньополітичних відомств і посольств, у наш складний період суспільно-політичного розвитку реалізуються через велику кількість як державних, так і недержавних альтернативних каналів.

Мета статті – осмислення потенціалу дипломатії як багатостороннього механізму урегулювання конфліктних і кризових ситуацій. Така мета спонукала до ретельного вибору методів дослідження, серед яких центральне місце відводиться моніторингу. Системне відстеження ключових тенденцій та напрямів трансформації дипломатичних відносин також реалізоване завдяки поєднанню філософсько-світоглядних, загальнонаукових підходів, а також спеціальних політологічних методів пізнання феномену багатосторонньої дипломатії. Загальна логіка наукового дослідження побудована на принципах науковості, об'єктивності, системності, плюралізму, послідовності, концептуальності, єдності теоретичного та історичного та історичного пізнання. Емпіричну основу для подібних висновків склали також аналітичні матеріали та матеріали преси, опубліковані в Україні та присвячені тематично близькій проблематиці. Результати дослідження передусім пов'язані з аргументованим доведенням думки про розширення доступу до дипломатії винятково широкого кола суб'єктів політики – від найвищого рівня лідерства, управлінців, політичних менеджерів до громадських ініціативних груп та активістів, журналістів, представників академічних інституцій, зрештою і регіональних еліт, лідерів місцевого самоврядування, пересічних громадян. Сучасний розвиток міжнародних відносин пов'язаний з глобалізаційними перетвореннями, виходом на світову арену недержавних учасників політичних процесів, що ставлять перед дипломатією завдання її активнішого залучення в процес розбудови нового світового порядку. Силкові практики вирішення міжнародних проблем виявляються все менш дієвими, особливо небезпечними, загрозливими для суспільно-політичного розвитку. Такий сучасний контекст зобов'язує осмислювати дипломатію як багатосторонній, ефективний шлях урегулювання конфліктних і кризових ситуацій між народами.

Ключові слова: дипломатія, багатосторонні міжнародні відносини, політика, глобалізація, конфлікт, криза, культура.

Вступ. Сучасна дипломатія суттєво змінилася під впливом численних чинників. Їх ми розглядали у наших попередніх дослідженнях, тут спробуємо детальніше поглянути на власне можливості дипломатії як частини динамічного політичного процесу, природно сповненого конфліктів, суперечностей і навіть кризових тенденцій. Політика й економіка багатьох держав нині взаємозалежно відбивається на глобалізаційних процесах. У сучасних міжнародних резолюціях, аналітичних доповідях, наукових семінарах, публічних дискусіях, журналістських розслідуваннях все частіше йдеться про низку зацікавлених сторін, що як частина соціально-економічного життя вже не можуть залишатися осторонь міждержавних відносин, світових суспільно-політичних процесів і навіть планетарних зрушень.

Інтереси, які впливають на політичну ситуацію у сучасному глобалізованому та дигіталізованому

світі, лежать одночасно у декількох площинах та ще більшою мірою потребують дипломатичних ресурсів. Нашу увагу все більше привертає дипломатичний потенціал вирішення політичних суперечностей. Природа політичного завжди конфліктна, але якщо до Першої світової війни дипломатична діяльність мислилася, головним чином, як двосторонні обміни посольськими місіями, то ХХ століття привнесло нову якість дипломатії – багатосторонній вимір. Сьогодні ж йдеться не просто про участь у переговорних процесах, регулювальних місіях чи міжнародних обмінах понад двох сторін, але й суттєве оновлення можливостей розв'язання проблемних питань, досягнення консенсусних рішень із залученням інноваційних технологій та цифрових засобів.

В обговоренні конфліктних і кризових ситуацій на міжнародній арені з'являється все більше гравців, а разом з ними й привносяться нові практики сус-

пільно-політичної взаємодії. З одного боку, це ускладнює дипломатичний процес, з іншого – формує все більше альтернативних візій взаємного порозуміння, все більше каналів для співучасті у колективному прийнятті глобально важливих рішень.

Метою дослідження є осмислення дипломатії як багатостороннього, складного та ефективного механізму розв'язання конфліктів у сучасному світі та спрямування кризових суспільно-політичних ситуацій у конструктивне русло. Відповідно, завданнями є – дослідити вплив процесів глобалізації на перебудову міжнародних відносин, зокрема, зробити аналіз ролі недержавних учасників міжнародної взаємодії; визначити потенціал дипломатії як багатостороннього та одного з сучасних чинників пом'якшення криз і вирішення конфліктів у сучасному світі; описати сучасні специфічні різновиди дипломатії, такі як «віртуальна» й іміджева дипломатія, медіа- і твітер-дипломатія.

Методи дослідження. Дослідження окреслених мети та завдань базується на сукупності філософсько-світоглядних, загальнонаукових принципів і підходів, спеціально-наукових методів пізнання феномену багатосторонньої дипломатії. Особливості предмету аналізу та загальна логіка наукового дослідження зобов'язують до дотримання принципів науковості, об'єктивності, діалектичності, системності, плюралізму, послідовності, концептуальності, єдності теоретичного та історичного в пізнанні. Особливе значення для осмислення особливостей відносно нового майданчику (всесвітньої мережі) розвитку дипломатичних відносин відіграв метод моніторингу, за допомогою якого досліджується феномен розширення доступу до міжнародних відносин – від найвищого рівня лідерства, громадських ініціатив, журналістів, представників академічних інституцій до пересічних громадян та лідерів місцевого самоврядування.

Загалом важливо чіткіше вести мову й про результати цього дослідження, які конкретизуються у детальному розгляді багатоаспектних дипломатичних відносин крізь призму сучасних їх форм та різновидів. Принципово важливо, на наш погляд, що до вказаної проблематики прикута увага не лише західних і вітчизняних академічних кіл, але й журналістів, медіа-представників, експертів, аналітиків в Україні. Їх позиції цікаві саме як предмет наукового дослідження. Отже, послідовний аналіз їх матеріалів [див. напр. 3; 5; 6] склав емпіричну основу нашого дослідження.

Основні результати дослідження. Для того, щоб з'ясувати потенційні можливості дипломатії для вирішення кризових чи конфліктних ситуацій у політиці, а тим більше – для розбудови консенсусного світу глобальних відносин – важливо підкреслити той факт, що у другій половині ХХ ст. суттєво змінилися форми багатосторонньої дипломатії, зокрема, розширився арсенал та напрями

цих форм. Схоже на те, що цей процес продовжується і в наш час, тобто дипломатія суттєво урізноманітнюється.

У минулому дійсно знаковими для світу були Вестфальський 1648 р., Карловицький 1698–1699 рр., Віденський 1815 р. та інші конгреси. Ці історичні форми переговорного процесу в рамках різних конгресів досі важливі для міждержавного порозуміння, але сучасні формати значно динамічніші та розмаїті. Про них практично щоденно зі ЗМІ може дізнатися майже кожен житель планети. Дипломатичні зусилля широко висвітлюються державними структурами, стають зрозумілішими для широкого загалу.

Загальновідомі сучасні виміри дипломатії, яка провадиться в рамках міжнародних універсальних (ООН) і регіональних (ЄС, ОБСЄ, ЛАД) організацій, конференцій, комісій тощо. Подібні дипломатичні заходи переважно концентруються навколо тієї чи іншої проблеми (наприклад, Паризька конференція з питань В'єтнаму, Спільна комісія з урегулювання конфлікту в Південно-Західній Африці). На найвищому рівні часто (у відповідь на актуальні виклики) або з певною регулярністю (системно) організовують багатосторонні зустрічі (наприклад, зустрічі лідерів країн так званої «великої вісімки» провідних країн світу). Цікавим є і формат діяльності посольств окремих держав. Як приклад можна навести налагоджену взаємодію між американськими дипломатами і дипломатичними представниками інших країн.

З цього приводу знаходимо влучні думки у Г. Кіссінджера, який переконує, що у наш час вестфальський порядок переживає системну кризу, перегляд, хоча належної альтернативи для нього досі не знайдено. Принцип невтручання у внутрішні справи інших країн порушується головними міжнародними гравцями – США, Росією, Китаєм, та багатьма європейськими державами [4, с. 1–17]. Одночасно саме на основі згаданих аналітиком ідей гуманітарної інтервенції або втручання в рамках всесвітньої юрисдикції розвиваються нові формати міжнародного співробітництва у політиці.

Очевидно, що саме зміна форматів дипломатії дозволяє сучасним дослідникам все частіше вживати термін «багатостороння дипломатія» та «багатосторонні перемови». Йдеться про перегляд ряду важливих характеристик дипломатичної практики. Це не просте збільшення кількості сторін у ході обговорення проблеми, але принципове ускладнення загальної структури інтересів, зростання можливостей для об'єднання, формування союзів, коаліцій, форумів. На міжнародних перемовинах, як слушно зауважують фахівці, майже завжди виникає ціла низка організаційних, процедурних, технічних проблем (наприклад, погодження порядку денного перемов, місця їх проведення, опрацювання та ухвалення рішень, головування

на форумах, розміщення делегацій, забезпечення їх необхідними умовами для роботи, копіювальною та іншою технікою, автотранспортом тощо). Це, з одного боку, засвідчує урізноманітнення дипломатичного ресурсу для вирішення конфліктів у політиці, а з іншого – спричиняє бюрократизацію переговорного процесу, особливо такого, де права здійснюються в рамках міжнародних організацій [2, с. 24].

Формати оновлюються не лише заради залучення ширшого кола учасників чи апробації нових практик перемовин. Сучасний вимір дипломатії – у її можливості розставляти більшу кількість акцентів на порядку дня глобального розвитку, тобто охоплювати більшу кількість проблем, актуалізувати ширше коло питань для дискусій та пошуку шляхів їх вирішення. Глобалізація, поглиблення суспільно-політичних зв'язків, оновлення умовних «майданчиків» для міждержавних комунікацій розширюють можливості передусім для дипломатії на високому та найвищому рівнях, коли дійсно кардинальні рішення з найактуальніших проблем людства дозволяють змінювати міжнародну ситуацію, долати кризові явища, зближувати конфліктні сторони.

Перед дипломатією початку XXI століття формується ряд нових проблем. Серед найактуальніших – збалансування суспільно-політичних інтересів, вирішення міжнародних конфліктів, внесення раціональних важелів кризових ситуацій. Йдеться й про відповідні похідні проблеми – це і гуманітарне втручання у конфлікти, і перебудова міжнародних організацій, і так званий примус до миру. У сучасних наукових працях, політичній аналітиці та публіцистиці актуалізовано навіть окреме поняття – «кризова дипломатія». Тобто все ширше осмислюється потреба у такій діяльності різних суб'єктів політики, що спрямовується на опрацювання напруженості, криз, конфліктів, суперечностей у суспільствах, народах, світі.

Оновлення проблемного поля дипломатії дозволяє також звернути увагу на відповідні поняття, які з'являються в офіційному дискурсі міжнародних відносин. Зокрема, нашу увагу привертає так звана «превентивна дипломатія», що вперше прозвучала в доповіді «План для досягнення миру...» («An Agenda for Peace. Preventive diplomacy, peacemaking and peace keeping») колишнього Генсека ООН Б. Бутроса-Галі на Генеральній асамблеї ООН (17 червня 1992 р.). Загалом поняття з'являється у зв'язку з осмисленням миротворчої діяльності ООН. Причому і розвинуті демократії, і частково вільні суспільства, і автократії однаково в наш час залежать від ефективної дипломатії, яка формує перспективи цивілізованого співжиття людей. Бути громадянином сьогодні означає не лише обов'язок перед батьківщиною, але перед глобалізованим світом, пов'язаним мережею спільних трудно-

щів і перспектив. Це не лише вміння розв'язувати суперечки, але попереджати їх, створювати умови для уникнення гострих протистоянь.

Між тим, поступово актуалізується і військовий аспект превентивної дипломатії. На цьому справедливо наголошують і дипломати, і дослідники, адже йдеться про значимий обмін інформацією військового призначення, навчання з інформаційних операцій, розбудову запобіжних систем від несанкціонованого втручання в автоматизовані системи управління військами та військовою технікою, відновлення демократичних основ у посткризовий період тощо. Інформаційний вимір превентивної дипломатії передбачає аналіз складних даних про наявні або потенційні проблеми, рекомендації для прийняття рішень на рівні Ради Безпеки ООН, поширення ідеї толерантності, порозуміння, культури миру, демократичної співпраці в міжнародних відносинах. Дослідники наголошують, практика діяльності ООН із застосування заходів превентивної дипломатії показала потенціал глобальної безпеки і сталого миру, а також чіткіше окреслила проблеми інформаційної безпеки на рівні міжнародних універсальних, міжурядових регіональних організацій та національних інститутів [1].

Асиметричність сучасних суспільно-політичних конфліктів, їх (не)конвенційний характер, різний ступінь інтенсивності зобов'язують переглядати також можливості застосування сили міжнародними гравцями.

Тут цікавими видаються такі міркування про економічну дипломатію: як офіційну діяльність спеціальних органів зовнішніх відносин зі здійснення цілей і вирішення завдань зовнішньої політики держав; як захист прав та інтересів держав за кордоном; як інструмент зовнішньоекономічної політики країни в контексті загальносвітових тенденцій економізації зовнішньої політики [6]. Саме соціально-економічний вимір дипломатії покликаний сприяти рівним і недискримінаційним умовам у міжнародній торгівлі, кваліфікованій допомозі у закордонних дипломатичних установах; розбудові мережі контактів з ключовими державними і приватними центрами прийняття рішень; розв'язанню інвестиційних і ділових спорів, питань компенсації тощо.

Водночас йдеться і про глибше розуміння вже згаданої вище концепції превентивної дипломатії. Нашу увагу у цьому контексті привертають напрацювання американського дослідника М. Лунде, який під превентивною дипломатією розуміє комплекс дій окремої держави, спрямованих на недопущення агресії, погрози з боку іншого актора міжнародних відносин, а також своєчасне попередження дій іншої сторони, які можуть становити загрозу для національних інтересів держави. Підкреслимо, що саме у цих підходах проблема осмислюється з позицій невійськових та військових (прямих та

непрямих) елементів. Серед невійськових елементів традиційно згадуються переговори, санкції, ультиматуми, розвідування, співробітництво з союзниками тощо. Військовими ж елементами вважаються демонстрація сили, стратегічні сили, такі як ядерна зброя, система ПРО, а також власне елементи прямого застосування жорсткої сили (превентивне розгортання сил, операції з примусу до миру, превентивна присутність, сили швидкого реагування) [9]. Загалом для превентивної дипломатії однаково важливий як ступінь реалізованості політичних, економічних, військових цілей, так і відповідність реалізованих цілей умовній вартості здійснення такої дипломатії.

Нові виміри дипломатії, які сприяють порозумінню, – це також нові комунікаційні можливості співпраці у глобалізованому світі. Це, вочевидь, найновіше та найменш досліджене питання багатосторонньої дипломатії, яке передбачає осмислення ролі міжнародних акторів у сучасному інформаційному суспільстві, світі цифрових технологій, соціальних мереж.

Отже, досить перспективними видаються такі напрями дипломатичної діяльності, як іміджева дипломатія та медіа-дипломатія. Якщо перша сучасними дослідниками визначається, як діяльність держави зі створення позитивного образу держави, просування національних інтересів, формування цілісного бачення мети й основних завдань зовнішньої політики країни, а також бажаної думки світової громадськості, то медіа-дипломатія увиразнює таку діяльність, конкретизує. Зокрема, вона передбачає провадження зовнішньої політики держави за допомогою використання медіа-простору, тобто цілеспрямоване інформування міжнародної громадськості, підтримка освітніх, культурних, інформаційних контактів з іншими народами. Побуває і такий термін, як «віртуальна» дипломатія. Для неї не потрібні прямі контакти, а достатньо лише електронних пристроїв, які цілком можуть забезпечити певний рівень налагодження соціально-економічних, культурних чи політичних відносини. Отже, сучасні інформаційні технології досить спрощують можливості пошуку шляхів порозуміння, залагодження кризових ситуацій або ж навіть певного розв'язання конфліктів.

Природно, що ці маловідомі формати і технології міждержавної комунікації досі викликають багато запитань. Зокрема, порівняно новий феномен глобалізованого світу – віртуальна дипломатія – вимагає з'ясування та встановлення певних правил, деяких законів та закономірностей у цій галузі. Західні дослідники особливо детально вивчають проблематику, чому, зокрема, й присвячені окремі дослідження. До прикладу, у книзі «Віртуальна дипломатія. Дипломатія цифрової епохи» сучасні інформаційні системи мисляться саме як механізми підтримки переговорів і переговорного процесу [7].

Таким чином, віртуальна дипломатія визначається, як дипломатія сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, що розвивають і можливості прийняття рішень, і координацію, і комунікацію зовнішньополітичних установ.

Водночас, коли йдеться про оновлення методів, технологій, загалом інструментарій інформаційного впливу на світову громадськість, особливе місце останніми роками відводиться твітер-дипломатії. Це така революційна форма віртуальної дипломатії, що змогла забезпечити доступ політиків до найширшої аудиторії, а також охопити всі рівні політики: найвищий рівень лідерства (військові та політичні керівники, а також офіційні дипломати); середній рівень (громадські активісти, журналісти, представники академічних інституцій); нижчий рівень (пересічні громадяни та лідери місцевих громад). Можливості твітер-дипломатії особливо цінуються у сучасному публічному просторі, зокрема, аналізуючи саме матеріали медіа, можна помітити зростання ролі цієї мережі у висвітленні криз та труднощів світу XXI століття. Твітер-дипломатія розглядається у її перевагах, зокрема, застосуванні характерно інших засобів (соціальних медіа, інтернет-телефонії, відео-каналів), а також у доповненні, поліпшенні, прискоренні та загалом розширенні рамок традиційних дипломатичних відносин [5].

Сучасні медіа-експерти також застерігають від ігнорування цієї нової форми дипломатичних відносин, що може призвести і до затримання у процесах демократизації, політичної модернізації країни, і до міжнародної ізоляції країн. Відсутність дипломатичних місій у сучасних соціальних мережах – це також і свідомо відмова від співучасті в розбудові моделі майбутньої архітектури світу [3].

Зарубіжні експерти загалом ведуть мову про інтенсивне поширення е-дипломатії, яка розвиває взаємозв'язки в усьому світі, дозволяє дипломатам розбудовувати власні системи електронних комунікацій із закордонними підрозділами, посольств із консульствами тощо. Цей специфічний комплекс вертикальних та горизонтальних цифрових зв'язків об'єднує та забезпечує координацію роботи різних міжнародних суб'єктів політики [8].

Загалом нову загальнопланетарну реальність формують нові виміри дипломатії, які урізноманітнюють передусім нові актори політики, а також привнесені ними нові проблеми, оновлені формати і ресурси взаємодії. Важливими у цьому контексті вбачаються такі напрями розвитку дипломатії, як майстерне поєднання окреслених технологій, можливість узгоджувати традиційні та інноваційні дипломатичні зусилля, їхні перспективи на шляху пошуку та досягнення компромісів.

Висновки. Аналіз окремих матеріалів сучасних медіа, аналітичних документів та науко-

вих досліджень, у центрі уваги яких актуальні загрози і виклики дипломатії, дозволяє зробити взаємопов'язані висновки. Загалом простежується розширення можливостей гарантувати надійну безпеку кожному члену міжнародної спільноти, розвивати ефективні глобалізаційні зв'язки, а також проектувати перспективи сталого співробітництва та консенсусного співжиття у світі. І хоча локальні конфлікти, зокрема й українські геополітичні реалії, досить суперечливі, експертні прогнози щодо багатосторонньої дипломатії достатньо позитивні. Їх підсумуємо у таких чотирьох позиціях:

1. У другій половині ХХ ст. можливості дипломатії для вирішення кризових чи конфліктних ситуацій у політиці, а також для розбудови консенсусного світу глобальних відносин загалом розширюються. Пов'язане це зі зміною форм багатосторонньої дипломатії, зокрема, збагаченням арсеналу та напрямів цих форм. Дипломатія суттєво урізноманітнюється в рамках міжнародних універсальних і регіональних організацій, конференцій, комісій, багатосторонніх зустрічей тощо.

2. Формати дипломатії оновлюються і заради залучення широкого кола суб'єктів, і задля апробації нових практик перемовин, і, найважливіше, для охоплення більшої кількості проблем на порядку дня глобального розвитку. Модернізація умовних «майданчиків» для міждержавних комунікацій – це також пошук складних рішень з найактуальніших проблем людства, що дозволяють змінювати міжнародну ситуацію, долати кризові явища, зближувати конфліктні сторони.

3. Неконвенційний характер, асиметричність сучасних суспільно-політичних конфліктів, різний ступінь їх інтенсивності – все це зобов'язує дипломатичні місії також переглядати можливості застосування сили. Тут однаково важливі перспективи і культурної, і економічної дипломатії, розуміння превентивної дипломатії у сукупності її невійськових та військових (прямих та непрямих) елементів.

4. Нові комунікаційні можливості співпраці у глобалізованому світі вбачаються й у модернізації інструментів дипломатичних відносин, які потенційно сприяють порозумінню, налагодженню мережових контактів, обмінам. У сучасному інформаційному суспільстві, у світі цифрових технологій та соціальних мереж особливий інтерес викликають такі напрями дипломатичної діяльності, як іміджева дипломатія, медіа-дипломатія, «віртуальна» дипломатія, твітер-дипломатія, е-дипломатія. Загалом узгодження цих понять у сучасній політології, а також моніторинг позитивних та негативних наслідків відповідних практик заслуговують окремого вивчення. Це найменш досліджене питання багатосторонньої дипломатії потребує

подальшої уваги науковців, а також може бути перспективним предметом осмислення у контексті ключових функцій і напрямів українських дипломатичних місій у ХХІ столітті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галі Б. Порядок денний для миру. Превентивна дипломатія, миротворчість і підтримання миру. Нью-Йорк, ООН, 1992. 500 с.
2. Гуменюк Б. Дипломатія доби глобалізації: нові виклики та завдання. *Світогляд*. 2009. №1. С. 23–33.
3. Зленко А. Переосмислюючи зовнішню політику України: важкий шлях до досягнення консенсусу. *Дзеркало тижня. Україна*. № 6. 19 лютого 2010. URL: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/pereosmyslyuyuchi_zovnishnyu_politiku_ukrayinivazhkiy_shlyah_do_dosyagnennya_konsensusu.html (дата звернення: 15.04.2019).
4. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика? Москва, 2002. 416 с.
5. Літра Л. Твітер-дипломатія: Як новітні технології можуть посилити міжнародні позиції України? URL: http://iwp.org.ua/img/policy_brif_l_0.1_23_ok.pdf (дата звернення: 10.04.2019).
6. Щодо шляхів вдосконалення організації роботи в галузі економічної дипломатії: стратегічні аспекти: Аналітична записка. Інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/975/> (дата звернення: 09.04.2019)
7. Grech O. Virtual Diplomacy. *Diplomacy of the Digital Age*. University of Malta, 2006. P. 37. [Cited 2-Apr-2012] URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/pdfs/Grech.pdf> (дата звернення: 16.04.2019)
8. Leading Through Civilian Power: Quadrennial Diplomacy and Development Review (2010). The State Department of the United States of America [Online]. URL: <http://www.state.gov/documents/organization/153108.pdf> (дата звернення: 13.04.2019)
9. Lunde M. Undertaking preventive diplomacy URL: <http://www.foreignaffairs.com/articles/51214/michael-s-lunde/undertaking-preventive-diplomacy> (дата звернення: 15.04.2019)

REFERENCES:

1. Hali, B. (1992). *Poryadok dennyy dlya myru. Preventyvna dyplomatiya, myrotvorchist' i pidtrymannya myru* [An agenda for peace. Preventive diplomacy, peacemaking and peacekeeping]. New-York, OON. 500 p. [in Ukrainian].
2. Humenyuk, B. (2009) *Dyplomatiya doby hlobalizatsiyi: novi vyklyky ta zavdannya* [Diplomacy of Globalization: New Challenges and Challenges]. *Svitohlyad*. №1. P. 23–33. [in Ukrainian].
3. Zlenko, A. (2010). *Pereosmyslyuyuchy zovnishnyu polityku Ukrayiny: vazhkyu shlyakh do dosyahnennya konsensusu*. [Re-thinking the foreign policy of Ukraine: a difficult path to reaching consensus]. *Dzerkalo tyzhnya. Ukrayina*. No. 6. Retrieved from: http://gazeta.dt.ua/POLITICS/pereosmyslyuyuchi_zovnishnyu_politiku_ukrayinivazhkiy_shlyah_do_dosyagnennya_konsensusu.html [in Ukrainian].
4. Kissindzher, G. (2002). *Nuzhna li Amerike vnesnyaya politika?* [Does America need a foreign policy?] Moscow. 416 p. [in Russian].

5. Litra, L. (2009). Tvider-diplomatiya: Yak novitni tekhnolohiyi mozhut' posylyty mizhnarodni pozytsiyi Ukrayiny? [Twitter-Diplomacy: How New Technologies Can Strengthen Ukraine's International Position?] Retrieved from: http://iwp.org.ua/img/policy_brif_l_0.1_23_ok.pdf [in Ukrainian].

6. (2012) Shchodo shlyakhiv vdoskonalennya orhanizatsiyi roboty v haluzi ekonomichnoyi dyplomatiyyi: stratehichni aspekty. Analitychna zapyska. [On ways to improve the organization of work in the field of economic diplomacy: strategic aspects: An analytical note. Institute for Strategic Studies]. Retrieved from: <http://www.niss.gov.ua/articles/975/> [in Ukrainian].

7. Grech, O. (2006). Virtual Diplomacy. Diplomacy of the Digital Age. University of Malta, 2006. P. 37. [Cited 2-Apr-2012] Retrieved from: <http://uscpublicdiplomacy.org/pdfs/Grech.pdf> [in English].

8. Leading Through Civilian Power: Quadrennial Diplomacy and Development Review (2010). The State Department of the United States of America [Online]. Retrieved from: <http://www.state.gov/documents/organization/153108.pdf>. [in English].

9. Lunde, M. (2010). Undertaking preventive diplomacy. Retrieved from: <http://www.foreignaffairs.com/articles/51214/michael-s-lunde/undertaking-preventive-diplomacy> [in English].

Modern dimensions of diplomacy in the conditions of conflict and crisis situations

Hryhor Oleh Oleksandrovych

Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Rector of Cherkasy State Technological University
Shevchenko Blvd., 460,
Cherkasy, Ukraine

The urgency of the study of the topic of diplomacy is evident in the context of political patterns and trends in the development of each society. Regardless of whether they are about developed democracies, partially free societies or autocracy, effective diplomacy now shapes the prospects and future of civilized cohabitation of people. Being a citizen today means not only a duty to our homeland, but to globalized world, a network of common challenges and perspectives. Modern international relations undergo profound transformations, however, multilateral diplomacy also changes. Diplomatic missions that used to be the main focus of the activities of foreign policy departments and embassies in our difficult period of socio-political development are implemented through a large number of alternative state and non-state channels.

The purpose of the paper is to comprehend multilateral diplomacy as an effective mechanism for resolving international conflicts and crisis situations. That goal has led to a thorough choice of research methods, among which the central focus is on monitoring. System tracking of key trends and trends in the transformation of diplomatic relations is also realized through a combination of philosophical and ideological, general scientific approaches, as well as special political science methods of knowledge of the phenomenon of multilateral diplomacy. The empirical basis for such conclusions contains analytical materials and materials of the press, published in Ukraine and devoted to a thematically similar problem. The general logic of scientific research is based on the principles of scientific, objectivity, systemicity, pluralism, consistency, conceptuality, unity of the theoretical and historical knowledge. The results of the study are primarily related to the argumentation of the idea of expanding access to diplomacy of a very wide range of policy makers: from the highest level of leadership, managers, political managers, to civic initiative groups and activists, journalists, representatives of academic institutions, eventually and regional elites, leaders of local self-government, ordinary citizens. Consequently, the reorganization of international relations is connected with the processes of globalization, the entry into the world arena of non-state actors of international relations poses to the diplomacy the task of its active involvement in the process of creating a new world order. At the same time, power solutions to international problems are becoming increasingly ineffective, dangerous, threatening for socio-political development. In these conditions, diplomacy is an effective mechanism for resolving international conflicts and crises.

Key words: diplomacy, multilateral international relations, politics, globalization, conflict, crisis, culture.